Suomen Tilintarkastajat ry on tilintarkastajia edustava edunvalvontajärjestö. Jäsenemme ovat tilintarkastuslain mukaisesti hyväksyttyjä HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajia sekä tilintarkastusalan ja taloushallinnon asiantuntijoita. Tavoitteenamme on auttaa tilintarkastajien ammattikuntaa menestymään sekä tuomaan lisäarvoa elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle. Taloudellista raportointia ja alan käytäntöjä edistämällä olemme mukana rakentamassa perustaa suomalaisen yhteiskunnan kilpailukyvylle ja hyvinvoinnille. Yhdistykseen kuuluu yli 90 % tilintarkastuslaissa määritellyistä tilintarkastajista.

Eduskunnan talousvaliokunta

Asia: U 29/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivien (EU) 2013/34, 2004/109 ja 2006/43 sekä asetuksen (EU) 537/2014 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse yritysten kestävyysraportoinnista (KOM (2021) 189 lopullinen)

Suomen Tilintarkastajat korostaa kestävyystietojen vertailukelpoisuutta ja luotettavuutta yhtenäisenä kokonaisuutena tilinpäätöksen kanssa

Suomen Tilintarkastajat ry (ST) kiittää mahdollisuudesta kommentoida U-kirjelmä (29/2021) kestävyysraportointidirektiiviehdotuksesta.

ST kannattaa valtioneuvoston U-kirjelmässä ehdotettua Suomen kantaa yritysten kestävyysraportoinnista. ST pitää U-kirjelmässä esitettyä Suomen kantaa monelta osin hyvänä ja perusteltuna. Moniulotteisen sääntelykokonaisuuden sisältö on vaikutuksiltaan erittäin laajamittainen. Ehdotetulla kestävyysraportointidirektiivillä (CSRD) annetaan kestävyysraportoinnille vakiintunut positio yrityksen toiminnassa.

Koko EU:n kestävän rahoituksen politiikka on erittäin intensiivistä, ja ilmoitettavat kestävyystiedot tarvitsevat varmennusta sijoittajien luottamuksen säilyttämiseksi ja lisäämiseksi. Tämä kuvaa kestävyysraportointivaatimuksia, erityisesti vaatimusta raportoida pakollisten EU:n kestävyysraportointistandardien mukaisesti. ST kannattaa esityksen tavoitetta yhdenmukaistaa kestävyysraportointia EU:ssa, ja näkee sen parantavan erityisesti kestävyysraportoinnin luotettavuutta ja vertailtavuutta. ST korostaa kestävyysraportoinnin merkityksen rinnastumista tilinpäätösinformaatioon ja samojen periaatteiden soveltamista kestävyysraportoinnin laatimiseen ja varmentamiseen kuin tilinpäätöstietoihin. ST pitää tätä tärkeänä kestävyystietojen merkityksen jatkuvasti kasvaessa etenkin sijoitus- ja rahoitustoiminnassa.

Uudet kestävyysraportointia koskevat standardit on tarkoitus valmistella Euroopan taloudellisen raportoinnin neuvoa-antavan ryhmässä (EFRAG) yhteistyössä asiaankuuluvien kansainvälisten aloitteiden kanssa. ST pitää tätä tarkoituksenmukaisena. Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on, että sovellettaisiin kansainvälisiä (globaaleja) raportointistandardeja myös kestävyysraportoinnissa samaan tapaan kuin IFRS-standardeja tilinpäätösten laatimisessa. On kuitenkin hyvin tiedossa, että yhtenäisten kansainvälisten kestävyysraportointistandardien laatiminen ja hyväksyminen on aikaa vievää. Tämä ST:n näkemyksen mukaan puoltaa EU:n omien kestävyysraportointistandardien käyttöönottoa toistaiseksi ennen siirtymistä valmiiksi neuvoteltuihin kansainväliseen kestävyysraportointistandardikehikkoon.

Tämän yhteydessä ST toteaa seuraavaa.

Suomen Tilintarkastajat ry
(Finnish Association of
Authorised Public Accountants)
Reg. No. 0221727-0

Fredrikinkatu 61 A
FI-00100 Helsinki
Finland

tilintarkastajat.fi
toimisto@tilintarkastajat.fi
+358 9 7552 2010

1. Tilintarkastajan tekemä varmentaminen takaa yrityksen kestävyysraportointien tietojen yhdenmukaisuuden yrityksen taloudellisten tietojen kanssa

Direktiiviehdotus sisältää yleisen varmennusvaatimuksen käyttöönoton kestävyysraportoinneille. U-kirjelmässä todetaan, että lähtökohtaisesti yrityksen tilintarkastaja toimisi varmennustehtävässä. ST on samaa mieltä.

Velvollisuus varmentaa raportoidut kestävyystiedot yhtenäisen varmennusstandardin nojalla lisää kestävyystietojen luotettavuutta ja parantaa näin myös yritysten kestävyystietojen vertailukelpoisuutta seuraten yritysten taloudellisten tietojen vertailukelpoisuuden käytänteitä. Kestävyysraportointistandardien viitekehityksen olleessa vielä valmistelun alla korostuu varmentajan osaaminen entisestään. ST pitää tärkeänä, että kestävyysinformaatio varmennetaan yrityksen tilinpäätösinformaation varmentavan lakisääteisen tilintarkastajan toimesta.

Tähän perustuen tilintarkastusdirektiivissä muutetaan useita artikloja, jotka koskisivat muun muassa ammattitaitovaatimuksia sekä varmennustehtävässä noudatettavia standardeja samoin kuin tilintarkastajien valvontaa. Uudet säännöt määräisivät lakisääteisen tilintarkastajan suorittamaan rajoitetun varmuus (alhaisempi varmuus) yrityksen kestävyysraportoinnista, sekä lausumaan kestävyysraportoinnin yhdenmukaisuudesta kestävyysraportointistandardien kanssa. Tällä pyritään vastaamaan sijoittajien ja muiden sidosryhmien huolenaiheisiin yritysten julkaisemien kestävyysraporttien luotettavuudesta.

Ehdotuksessa ehdotetaan asteittaista lähestymistapaa, joka alkaa vaatimalla yrityksiä saamaan ensin rajoitettu varmuus raportoiduista kestävyystiedoista. Pitkän tähtäimen tavoitteena on kuitenkin saada samanlainen varmuus (korkeampi varmuus) kestävän kehityksen raportoinnista kuin tilinpäätöksestä. ST yhtyy direktiiviehdotuksessa esitettyyn edistämistapaan koskien varmentamista, ja katsoo, että on perusteltua varmentaa kestävyystietoja tietyn ajan kuluttua vastaavalla varmennustasolla kuin taloudellisia tietoja (tilinpäätöstä), ts. kohtuullisella varmuudella. Odotetavissa on, että siirtymäajan kuluessa kestävyysraportoinnin laatijoiden osaaminen sekä tilintarkastajien kokemukset varmentamisesta kasvavat koko Euroopassa, joten siirtymäajan jälkeen voidaan ottaa käyttöön EU-laajuinen kestävyysraportoinnin varmennusstandardi.

Ehdotuksen mukaan jäsenmaat soveltaisivat kansallisia varmennussuosituksia siihen saakka, kunnes yhteiset standardit olisi saatettu voimaan EU:ssa. ST on valmistellut vastuullisuusvarmennussuositusta tilintarkastajille. ST:n ensimmäinen kestävyysvarmennussuositus julkaistaan syksyllä 2021, ja päivitetään direktiivin vaatimuksilla, kun direktiivi on lopullisesti julkaistu.

2. Muiden riippumattomien varmennuspalvelujen tarjoamat varmennukset johtaisivat tarkastusvastuun rajoittamiseen ja rajoituksiin tilintarkastuskertomuksissa

Tilinpäätösdirektiivin ehdotetussa 19a artiklassa säädettäisiin velvollisuudesta julkistaa kestävyysraportti osana toimintakertomusta. Varmennusraportti integroitaisiin tilintarkastuskertomukseen. ST katsoo, että tämä tekee yritysten kestävyysraportoinnista johdonmukaisempaa, ja

esim. sijoittajat ja laajempi yleisö voivat käyttää vertailukelpoista ja luotettavaa kestävyystietoa samoilla perusteilla kuin taloudellisia tietoja päätöksissään.

Direktiiviehdotus antaa myös jäsenvaltioille luvan valtuuttaa tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen ohella muut riippumattomat varmennuspalvelujen tarjoajat varmentamaan vastuullisuuden raportoinnin. ST huomauttaa, että komission esittämä ehdotus, että muut riippumattomat varmennuspalvelujen tarjoajat pystyisivät varmentamaan kestävyysraportointitiedot samalla ammattimaisella otteella kuin tilintarkastajat ei vaikuta uskottavalta eikä ehdotukselle näyttäisi olevan vankkaa näyttöä riippumattomien varmennuspalvelujen tarjoajien suorittamista varmennuksista, ei ainakaan direktiiviehdotuksen osaamis- ja valmiusvaatimusten mukaisesti. Varmennusraportin olisi katettava kestävyysraportin ajanjakso, kestävän kehityksen raportointikehys ja käytetyt raportointistandardit, varmennuksen laajuus ja sovelletut kestävyyden varmennusstandardit.

Lisäksi ehdotetaan muutoksia EU:n tilintarkastussääntelyyn sen varmistamiseksi, että lakisääteisillä tilintarkastajilla on riittävä teoreettinen tietämys sekä ammatillisen pätevyyden tarkastamisen että jatkuvan ammatillisen kehityksen kautta. Ehdotetut muutokset koskevat myös säännöksiä, jotka liittyvät tilintarkastajien työn organisointiin, palkkioihin, riippumattomuusvaatimuksiin, laadunvarmistukseen, tutkimuksiin, valvontaan, tilintarkastajan nimittämiseen, tarkastusvaliokunnan rooliin ja kolmansien maiden tilintarkastajien rekisteröintiin.

ST pitää tehokkaana, että yrityksen valittu tilintarkastaja varmentaa myös yrityksen kestävyysraportin. Yrityksen valitulla tilintarkastajalla on osaaminen raportoinnista sekä varmennuksesta ja hän tuntee hyvin tarkastettujen yritysten olosuhteet. Tilinpäätös- ja kestävyystietojen muodostaman kokonaisuuden yhtenäisyyden, luotettavuuden ja vertailukelpoisuuden varmistamiseksi on perusteltua, että myös varmennuksen tekee tilintarkastaja, jolla on osaaminen molemmista raportointivaatimuksista sekä yhtenäinen käsitys niiden varmentamisesta sekä kokonaisnäkemys oikeasta ja riittävästä kuvasta.

Edellä olevat direktiivin osaamis- ja muut vaatimukset huomioon ottaen on kaikkien osapuolten kannalta tarkoituksenmukaista ja perusteltua, että kestävyysraportin varmentaja on tilintarkastaja. Jos kestävyystietojen varmennuspalvelujen tarjoaminen sallitaan muille tahoille, johtaa tämä osin päällekkäiseen työhön yrityksen raportointiin perehtymisessä sekä varmentamisessa sekä monimutkaistaa vastuunjakoa koskevia kysymyksiä. Koska tilinpäätös- ja kestävyystiedot muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden sijoittajien päätöksille, voisi tarkastuksesta aiheutua myös käytännössä hankalia tilanteita vastuukysymysten kannalta. Tällaisessa tilanteessa yrityksen tilintarkastaja joutuisi tekemään rajoituksia tilintarkastuskertomukseensa. Tässä yhteydessä on myös syytä huomata, että tilintarkastajat ovat Tilintarkastusvalvonnan valvonnan ja laadunvalvonnan alla. Vastaavanlainen valvonta on oltava käytössä kaikilla muilla kestävän kehityksen tietojen tarkastajilla.

Direktiiviehdotus selkeyttää samalla yritysten velvoitetta julkistaa tilinpäätöstiedot sähköisesti. Ehdotuksessa kohdennetaan näin myös tilintarkastusvelvoite sähköisiin tilinpäätösasiakirjoihin. Tässä kohdassa on syytä huomioida tilintarkastajien kokemukset varmentajana digitaalisesta tilinpäätösten (ESEF-tilinpäätösten) varmennuksesta. Yritykset voisivat julkistaa sekä digitaalisesti raportoidut kestävyystiedot että tilinpäätöstiedot käyttäen European Single Access Point, joka luodaan vuoden 2023 kolmannella vuosineljänneksellä.

ST katsoo, että direktiiviehdotukset asettavat erittäin korkeatasoisia vaatimuksia kestävyysraportoinnin varmennukselle, koska yritysten taloudelliset tiedot ovat tilintarkastajien

varmentamia kohtuullisella varmuustasolla. Ainoastaan tilintarkastajien varmentama yritysten kestävyysraportointi voi antaa luotettavan ja vertailukelpoisen alustan esimerkiksi sijoituspäätöksille, kun sekä kestävyys- että taloudellisten tietojen varmennus on tehty tilintarkastusdirektiivissä – ja asetuksessa asetettujen vaatimusten mukaisesti.

ST katsoo, että edellä mainituista syistä yritysten kestävyysraportoinnin varmistamiseksi ei tulisi luoda uusia rinnakkaisia varmennuspalvelujen tarjoajia, ja tämän tulisi ilmetä selkeästi Suomen kannasta.

3. Hyvän kestävyyshallintotavan muodostaminen

Ehdotetun direktiivin tarkoituksena on myös päivittää hallinto- ja johtoelinten rooleja koskevia säännöksiä yhdenmukaisuuden varmistamiseksi uusien kestävän kehityksen raportointivaatimusten kanssa. Tämän lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että hallinto- ja johtoelimillä, jotka toimivat niille kansallisella lainsäädännöllä osoitetun toimivallan rajoissa, on kollektiivinen vastuu varmistaa, että tilinpäätös, toimintakertomus ja selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä laaditaan ja julkaistaan direktiiviehdotuksen mukaisesti.

Direktiiviehdotuksen mukaan erityisesti tarkastusvaliokunnan olisi ilmoitettava tarkastettavan yhteisön hallintoelimelle kestävyysraportoinnin tuloksista ja kuvata, miten tarkastusvaliokunta osallistui kestävyysraportoinnin tuottamiseen ja mikä tarkastusvaliokunnan rooli prosessissa oli. Tarkastusvaliokunnan olisi seurattava kestävyysraportointiprosessia, mukaan lukien digitaalinen raportointi ja yrityksen suorittama prosessi ilmoitettujen tietojen tunnistamiseksi asiaankuuluvien kestävän kehityksen raportointistandardien mukaisesti. Lisäksi tarkastusvaliokunnan tulisi toimittaa suosituksia tai ehdotuksia kestävyysraportoinnin eheyden varmistamiseksi.

ST yhtyy direktiiviehdotukseen ja pitää hyvänä, että edellä kuvatut, yritysten hyvään kestävyyshallintoon liittyvät tehtävät/vastuut selkeytetään kansallisessa laissa.

4. Oikeasuhtaiset kestävyysraportointistandardit lisäävät kestävyysraportointien vertailukelpoisuutta

Ehdotuksen mukaan artikla 19b velvoittaisi komission antamaan delegoituina asetuksina standardit kestävyysraportoinnin yhdenmukaistamiseksi. ST pitää myönteisenä, että kestävyysraportointi tehdään standardoidun kehyksen mukaisesti, koska se lisää avoimuutta ja vertailukelpoisuutta eri yritysten kestävyysraportoinnista. Tällaisen kehyksen kehittämisessä on tärkeää, että eri sidosryhmien tiedotustarpeet tyydytetään sekä yleisen toimialakohtaisen että yrityskohtaisen tiedon suhteen.

Samanaikaisesti on kuitenkin tärkeää, että yritysten raportointitaakka ei tule liian suureksi. Yritysten ilmoittamien kestävään kehitykseen liittyvien tunnuslukujen määrä on sen vuoksi pidettävä sellaisella tasolla, että raportoinnin laajuus ei tule liian raskaaksi. Listaamattomien pk-yritysten osalta komissio aikoo kehittää vapaaehtoiset oikeasuhteiset raportointistandardit lokakuuhun 2023 mennessä. ST katsoo erittäin tärkeäksi, että pk-yritysten raportointistandardit noudattavat suhteellisuusperiaatetta, ettei pk-yritysten hallinnollista taakkaa kasvateta.

ST toteaa, että kestävän kehityksen raportointia koskevien standardien ensimmäinen osa EU:ssa on tarkoitus julkaista vuoden 2022 puolivälissä samaan aikaan kuin sitä käytetään ensimmäisen kerran tilikaudella vuonna 2023. Tämä tarkoittaa, että asianomaisilla yrityksillä on hyvin lyhyt aika tuottaa tunnuslukuja ja mukauttaa raportointijärjestelmiä vastaamaan kestävyysraportoinnin vaatimuksia.

5. Direktiivin soveltamisala

ST:n mielestä soveltamisalan laajentaminen on perusteltua. Ehdotuksen tavoitteena on kaiken kaikkiaan varmistaa, että soveltamisalan kuuluvat yritykset ilmoittavat luotettavia ja vertailukelpoisia kestävyystietoja, joita sijoittajat ja muut sidosryhmät tarvitsevat. Kestävyystietoja tarvitaan monenlaisilta yrityksiltä, erityisesti tietoja kestävyysriskeistä ja -mahdollisuuksista, investointien haitallisista vaikutuksista, kestävyyskertoimista ja vihreän omaisuuden suhdeluvusta laskettuna taksonomian KPI:n perusteella. Varmennettu kestävyysraportti varmistaa kestävyystietojen jatkuvan virtauksen erityisesti rahoitusjärjestelmän kautta ja tarve luottaa annettuihin tietoihin on kova. Tästä syystä ST näkee, että olisi asianmukaista, että direktiivin soveltamisalaan liittyvän yritysten kestävyysraportin varmentaa yritysten valitut tilintarkastajat.

Yksityiset yritykset, jotka eivät täytä suuryrityksen kynnystä, jätetään ehdotetun direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. On huomioitava, että tämä on jossain määrin ristiriidassa sen kanssa, että EU:n parlamentti on selkeästi kehottanut integroimaan kaikki korkean riskin alojen yritykset. Vastaavasti pk-yritykset kasvumarkkinoilla ja esim. Nasdaq First North noteeratut yritykset suljetaan myös pois soveltamisalasta. Tämä luo kaksitasoisen järjestelmän. Ensinnäkin sijoittajat ja asiaankuuluvat sidosryhmät eivät saisi kestävyystietoja keskisuurista yrityksistä, joilla on suuret todelliset tai mahdolliset kielteiset vaikutukset. Toiseksi tämä poissulkeminen saattaa jättää pienemmät yritykset taakse jaettaessa pääomaa uudelleen tukemaan siirtymistä kestävään talouteen, mikä heikentää kilpailua hallitsevien yritysten hyödyksi.

Direktiivissä täsmennetään myös sellaisten kriittisten tietojen luovuttamista, jotka vaikuttavat siirtymävaiheen lainojen ja investointien saatavuuteen. Jopa pieni viivästyminen kyvyssä kerätä ja esittää asiaankuuluvia tietoja yrityksiltä, jotka eivät kuulu soveltamisalaan, asettaa ne epäedulliseen kilpailuasemaan. Ehdotettu poikkeus eroaa tilinpäätösraportointia koskevista säännöistä, jotka eivät vapauta yrityksiä lakisääteisen tilinpäätöksen julkaisemisesta, koska tilinpäätöstiedot on myös integroitu konsolidoituun tilinpäätökseen. Jotkin alat (kuten finanssiala) ovat koko EU:ssa erittäin keskittyneet.

6. Varmentajan osaaminen ja koulutus

Tilintarkastusdirektiiviin ehdotetut muutokset koskevat muun muassa ammattitaitovaatimuksia sekä varmennustehtävässä noudatettavia standardeja samoin kuin tilintarkastajien valvontaa. Lakisääteisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen hyväksymistä ja tunnustamista koskevilla säännöillä olisi varmistettava, että lakisääteisillä tilintarkastajilla on riittävä teoreettinen tietämys aiheista, joilla on merkitystä kestävyysraportoinnin varmistamiselle, ja kyky soveltaa tällaista tietoa käytännössä. Jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että jo hyväksytyt lakisääteiset tilintarkastajat hankkivat tarvittavan tiedon kestävyysraportoinnista ja kestävyysraportoinnin varmistamisesta jatkuvan ammatillisen koulutuksen avulla. Olisi varmistettava, että tilintarkastajille asetetut vaatimukset lakisääteisessä tilintarkastuksessa ja kestävyysraportoinnin

varmistamisessa ovat yhdenmukaiset. Siksi olisi säädettävä, että kun lakisääteisen tilintarkastuksen suorittava lakisääteinen tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö antaa lausunnon kestävyysraportoinnista, keskeiset tarkastajat osallistuvat aktiivisesti kestävyysraportoinnin varmuuden antamiseen.

Kestävyysraportointi ja varmennus vaativat monia erilaisia taitoja, ja raportoinnin varmentamisen ammattilaisia. ST on vuosien varrella vahvalla ammattiotteellaan kouluttamalla ja ohjeistamalla tilintarkastajia varmistanut, että tilintarkastajat säilyttävät asiantuntemuksensa, ja sitouttanut tilintarkastajia jatkuvaan oppimiseen ja valmentautumiseen. Tämä tulee koskemaan myös tilintarkastajien kestävyysraportoinnin varmennusta.

On huomioitavaa, ettei tarve koske ainoastaan tilintarkastajilta vaadittavaa koulutusta vaan myös hallintoelinten on kouluttauduttava, jotta heillä on riittävät tiedot voidakseen laajentaa osaamisensa vastuullisuuteen.

Helsingissä 9. päivänä syyskuuta 2021

SUOMEN TILINTARKASTAJAT RY